

Biologen tror ikke på Darwin

Af Daniel Øhrstrøm Poulsen

For lektor i molekylærbiologi Ole Vang er der en fin sammenhæng mellem at tro på en skabende Gud og at have en dyb viden om naturens fantastiske kompleksitet.

Det kræver lige så stor fantasi at tro på udviklingen fra amøbe til menneske som at tro på en skabende Gud. For naturens mønstre og systemer er for komplekse til, at de kan bero på tilfældigheder. Og det betyder, at der må stå en intelligent designer bag livet.

Enhver kan regne ud, at holdningen ikke kommer fra Thorkild Grosbøll. Nej, den kommer fra lektor i molekylærbiologi ved RUC, Ole Vang.

På døren ind til Ole Vangs kontor hænger en stor plakat fra Kræftens Bekæmpelse med påskriften: Livet er grønt - spis det! Umiddelbart et ellers passende slogan for en darwinistisk biolog. Indenfor er reolerne spækket med systematiserede ringbind, bøger og kasser. Og kun billederne af familien og en orientalsk tegning af Den kinesiske Mur vidner om en virkelighed uden for naturvidenskabens verden. Men lektor i molekylærbiologi Ole Vang tror på mere end mikroskop og matematiske formler. Han tror på Gud. Og udover sit arbejde som kræftforsker og underviser på RUC er han også formand for lægmandsbevægelsen Luthersk Mission i Rødovre.

- Det er ikke på grund af min videnskab som sådan, at jeg tror, der er en levende Gud. Guds væsen eller eksistens kan jeg ikke bevise ud af videnskaben, erkender Ole Vang.

- Men kan du forene de to størrelser?

- Ja, det er så lige præcis det næste. Når jeg kommer til den kristne forkyndelse om søndagen og tager fat på videnskaben om mandagen, skal der helst være en overensstemmelse. Ellers kan man ikke hænge sammen som menneske. Og den overensstemmelse finder jeg i, at det er Gud, der har skabt os. Sådan som jeg ser det, er det ikke noget, der er sket over lang tid med små tilfældigheder. Men om det er sket i et nu, over syv dage eller syv tusind år er ikke det, det handler om. For mig handler det om, at Gud har skabt vores verden. Og det kan jeg genkende i naturens kompleksitet. I dens struktur og ordnethed.

En designet verden

Ole Vang er ikke alene om sin holdning til verdens tilblivelse. Ideen om en designer, der skulle have planlagt naturen, har vundet stort frem i USA, hvor den såkaldte designbevægelse er blevet en mere seriøs udfordring for de amerikanske darwinister. Designbevægelsen tager sit videnskabelige udgangspunkt i at lede efter strukturer i naturen og biologien, som ikke kan være opstået ved tilfældigheder. På den måde forsøger de at gøre op med Darwins forståelse af, at verden er blevet til gennem en kombination af tid og tilfældighed, fordi darwinismen »ikke giver plads til noget formål, nogen hensigt eller et skabelondesign.«

For tre år siden deltog Ole Vang i en konference på Yale University, hvor 200-300 tilhængere af designbevægelsen deltog. Og her blev han især optaget af den amerikanske biokemiker, Michael Behe, der har skabt røre med sin bog om »Ikke-reducerbare komplekse systemer«, der for Ole Vang var »glædelig læsning«.

- Der er ikke mange, der positivt har stillet sig selv spørgsmålet: Hvor sikkert eller

hvor beviseligt er det, at alting opstod ved en tilfældighed? Vi har haft den teori (darwinismen, red.), som har været dominerende i mere end hundrede år nu. Og det er vel med det, som det er med så meget andet. Hvis vi gentager det tilstrækkelig mange gange, så ophøjes det fra at være en ide til en sandhed. Og så er det jo svært at skulle argumentere imod i mange sammenhænge. Men når jeg f.eks. underviser i cellens opbygning, og når vi forsker i det, er der til stadighed en række eksempler på komplekse sammenhænge, som, og det er min påstand, ikke kan komme af tilfældigheder. Du kan ikke, selvom du venter længe nok, sige, at det skyldes tilfældigheder. Det er det for komplekst til, fortæller Ole Vang, mens han ledsager ordstrømmen med forklarende armbevægelser.

- Hvad er det for konkrete ting i cellen, som du ikke mener, kan skyldes tilfældigheder?

- I princippet kan du starte fra en ende af, siger Ole Vang. - Lad os tage et eksempel: Energistofskiftet som handler om, hvordan sukker omdannes til energi i cellen. Det blev allerede beskrevet af nogle tyske forskere i midten af 1930'erne, selvom der stadig er en række ting i det, vi ikke kender til bunds endnu. Den første tredjedel af energistofskiftet kalder vi glukolysen og består af ti enzymer. Næste del kaldes citronsyrecyklus og består af yderligere fem enzymer eller grupper af enzymer. Endelig består sidste del af energistofskiftet af elektrontransportkæden, der dannes af yderligere fem enzymkomplekser, som hver har en række enzymer til at definere kompleksene. Og kigger vi på en af vore celler, som bruger ilt til at nedbryde sukker til energi, vil vi ikke kunne overleve, hvis vi bare manglede ét af disse enzymer. Spørgsmålet er, hvordan et så komplekst system er opstået. Hvis vi skal tage afsæt i evolutionsteoriens tilfældighedstanke, så skulle der på et eller andet tidspunkt kunne have været en organisme, der kunne nøjes med ét af enzymerne. Og efter mange, mange millioner af år - tusinde millioner af år, skulle der af tilfældige årsager være kommet et nyt enzym. Problemet er, at det ene enzym forudsætter

det andet tilstedeværelse. Hvis vi tager hele rækken af enzymer, forudsætter det sidste enzym det forudgående, som forudsætter det forudgående osv. Så hvis der mangler bare ét led i kæden, så dør cellen og organismen simpelthen. Så der skal god fantasi til at kunne forstå eller argumentere for, at de skulle være opstået tilfældigt ved, at der først blev koblet et enzym på og så et andet. Hvordan kan man forestille sig en så stor kompleksitet dannet med små ubetydelige ændringer fra ingenting til det, vi ser i dag? spørger Ole Vang.

- Men hvor langt kan du følge udviklingslæren. Tror du f.eks., at vi stammer fra aberne?

- Det ser jeg ingen grund til. Altså, når jeg tror på, at Gud kan skabe verden, så har jeg også en tro på, at han kan skabe mennesket. Det er imidlertid ikke et videnskabeligt argument. Man kan diskutere, om vi er skabt for x antal år siden i et design, der var anderledes end det, vi er i dag. Det er der da ting, der tyder på. Men jeg mener, at skabelsesberetningen er en fair beskrivelse af, hvad der er sket. Uden at jeg kan bruge skabelsesberetningen som videnskab. Jeg er ikke sikker på, hvordan alle led i skabelsesberetningen konkret skal forstås. Selvom det hedder syv dage i min forståelse, så kan det godt være, det ikke var syv dage a 24 timer. Det kan også være, det var. Jeg ved det ikke. Jeg var der ikke, da det skete. Men min hovedpointe er: Var det tilfældigheder, eller var det design? For er det tilfældigheder, så har Gud ikke noget at komme efter. Men er det design, så er der en, der har lagt ordenen. En, der har lagt en beskrivelse af, hvordan tingene skal være.

- Der er jo også mange kristne, der ikke ser noget modsætningsforhold mellem evolutionslæren og troen på Gud. De tror måske på, at han har trykket på en knap til at starte med, og det er den måde, Gud har skabt verden på. Så hvorfor kan den forklaring ikke være lige så god for dig?

- I sin substans lægger Darwins teori op til, at det er tilfældigheder, der har dannet den biologiske verden. Og i min optik er der ikke meget tilfældigt over det, når Gud griber ind. Så oplever jeg det som en selv-

modsigelse, hvis jeg tror på en personlig, skabende og virkende Gud.

- *Tror du så også, at Gud kan gribe ind i dag?*

- Helt sikkert. Det er jeg 100 procent overbevist om. Men det er igen ikke noget, vi som sådan kan registrere naturvidenskabeligt. Spontane helbredelser, mirakler og undere kunne være eksempler på det, hvor naturvidenskaben måske kan registrere, at der er sket noget, men måske ikke engang beskrive, hvad der er sket. For Gud, som har skabt naturlovene, er jo større end dem. Som forklaring på en spontan helbredelse kan jeg forestille mig, at Gud kan løfte et menneske på tværs af de naturlige lov-mæssigheder. En del af miraklerne kan vi måske godt forklare, når vi i fremtiden får mere viden om naturens indretning. Vi må også være fair omkring det og sige: Det er måske ikke alt, vi kalder tilfældigt eller spontant, som er det i sin substans. Det handler om, at der er ting, vi ikke ved noget om. Naturvidenskaben har jo også en begrænsning i, hvad den kan se. Den kan beskrive det, vi kan måle og veje. Det vi kan se. Men jeg er overbevist om, at der findes meget, som naturvidenskaben ikke kan se. Guds eksistens eller Guds væsen kan den f.eks. ikke se.

- *Så troen kommer før videnskaben?*

- Ja, i forholdet til Gud. Jeg ved godt, at der i tidens løb har været forsøg på at bevise Guds eksistens. Men det bevis mener jeg ikke, man ud fra naturvidenskaben kan komme med. Man kan komme med indikationer på samme måde, som jeg beskrev med strukturer osv. Men det er mødet med Gud, der skaber troen. Der er dog eksempler på, at folk er kommet til tro på Gud ved at 'se ned i et mikroskop'. Og det kan jeg godt forstå. Men det er ikke min personlige historie. For mig var det mødet med Bibelens budskab om Guds eksistens og Jesus som verdens frelser. Det var det, der fik mig til at gribe om det. Så for mig personligt er det rigtigt at sige, at troen kom før videnskaben i forhold til biologien. Og når jeg så har den tro og er overbevist om det, får det mig dernæst til at sige, at jeg også kan se strukturer i biologiverdenen, som

må hidrøre fra en designer. Og i mit tilfælde er det så naturligt at sige, at den designer er præcis den samme som den Gud, som jeg læser om i Bibelen.

Darwinismens problem

På ét punkt er Ole Vang dog enig med Darwin. Han tror på mutationer og den naturlige selektion - inden for arten!

- Vi skal ikke tage det fra Darwin, som han reelt har bidraget med. Nemlig forståelsen af at der sker en 'naturlig selektion'. Det skal vi give ham. Men selektionen er kun en drivkraft inden for arten, hvordan man så end definerer den. Vi har ikke eksempler på, at der opstår nye arter for øjnene af os. Vi kan godt se sommerfugle, måger eller finker, der kommer til at se anderledes ud. Større næb, kraftigere næb, mindre næb eller andre aftegninger på kroppen, men det er ikke et krybdyr, der bliver til en fugl.

- *Men er det ikke bare, fordi man ikke måler det over et større rum tid?*

- Jo, det er argumentet. Men så er det, jeg spørger: Jamen, handler det bare om at bruge uendelig lang tid? Det gør det ikke. For så skal du igen have de der små, diskrete trin og tilfældige omdannelser. Hvis du forestiller dig omdannelsen fra en krybdyrlignende organisme til en fugl, så er der steder undervejs, hvor den nye organisme skal have en fordel i forhold til de andre. Lad os sige, det handler om udviklingen fra et næb til en krybdyrlignende mund. Hvilken organisme ville teoretisk set have en fordel af at have en mellemting mellem et næb og en mund? Begge har funktionen at indtage mad. Men den organisme, der ligger der midt imellem at have en mund a la krybdyr og fuglens næb ville være hverken- eller, både-og og ikke have en fordel. Hvis vi går tilbage til min hjemmebane, biokemien, så har vi heller ikke eksempler på organismer, der har fordel af at have et eller to proteiner mere eller mindre. Medmindre de blev ændret spontant til en helt anden funktion. For de skal stadigvæk have et energistofskifte. Og for det første er der ingen umiddelbar fordel af en sådan selektion. Og for det andet er du nødt til at fastholde tilfældighedsprincippet, hvis du går ind for det. Og det vil sige: Der skal ikke bare gå lang tid. Der skal gå nærmest uendelig lang tid, før du bare har lavet et protein om eller en sekvens om til en helt anden funktion. Og så lang tid tror jeg ikke engang, vi mener Jorden har eksisteret.

- Men helt ude i de filosofiske argumenter kan man vel også bare sige, at hvis universet er uendeligt, så er der også uendelig tid. Og så ville der også være uendelige muligheder, selvom sandsynligheden ville være utrolig lille?

- Yes, det er jeg helt på det rene med. Men nu handler det ikke om det mest usandsynlige. Men min hensigt med øvelsen her er for så vidt kun at sige, at for mig er der en fin sammenhæng mellem videnskaben og troen på en skabende Gud. At det er ham, der har skabt den her verden. Og den fantastiske kompleksitet og vidun-

derlige sammensætning, vi har i vores natur. Og det høje organisationsniveau. Og i dette ser jeg en sammenhæng. Men det er da klart, at der er mange ting, jeg heller ikke kan forklare. Hverken du, jeg eller Darwin var der jo, da det hele startede. Men jeg håber bare, at vi får lidt mere fairness ind i diskussionen, så udgangspunktet ikke er, at Darwin er bevist. Punktum. Jeg håber, vi kan få en lidt mere åben snak om det. For darwinisternes bevisførelse er ikke væsentlig anderledes end min påstand, at Gud har skabt verden. Ingen har naturvidenskabelige beviser for, at det er rigtigt.

- Men som du sagde tidligere, er evolutionsteorien blevet løftet fra at være en ide til en sandhed, som man underviser i på skoler, i gymnasier og vel også på universitetet. Ser du ikke et problem i, at du ikke deler den samme grundopfattelse som underviser?

- Jeg synes ikke, det er mig, der har et problem. Min forskning handler kort sagt om naturstoffers betydning for den menneskelige sundhed. Og hvis man ser på, hvordan det er nu, så mener jeg, det er en sammenblanding at sige, det er et problem. Min forskning og undervisning drejer sig om, hvordan cellen fungerer. Og det er - ja, undskyld udtrykket - irrelevant, hvordan det hele startede. Rent formelt er det irrelevant, hvad man mener i diskussionen mellem skabelse og tilfældighed. Og her er det min påstand, at der i beskrivelsen af, hvad der er sket tidligere, både skal en god portion fantasi til at forestille sig, at livet er opstået tilfældigt og til at forestille sig en skabende Gud. Jeg kunne til nød sige, at det var et problem, hvis jeg underviste i darwinisme eller neodarwinisme og ikke tog skyldigt hensyn til andre verdensopfattelser, men fremturede med, at det er Gud, som har skabt den her verden. Så ville det klart være et problem. Så ville jeg kalde det tyranni.

*Fra Weekendavisen 15. august 2003
(Gengivet med tilladelse)*